

AMERİKAN YÖNETİM SİSTEMİ (KONGRE-BAŞKAN) DÂHİLİNDE SÖZDE ERMENİ SOYKIRIMININ TANINMASINA YÖNELİK ALINMIŞ KARARLAR ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME*

An Evaluation About The Resolutions Recognition of the So-Called Armenian
Genocide Within the US Administrative System (Congress-President)

Mehmet Sait DİLEK**
Mevlüt YÜKSEL***

Öz

Dış politika söz konusu olduğunda ABD’de en az üç ayrı devlet organından söz etmek mümkündür. Birincisi yürütme, yani ABD Başkanlık makamıdır. ABD Anayasası incelendiğinde; dış politikanın oluşturulmasında ve yürütülmesinde en büyük yetkinin ABD Başkanına verildiği görülmektedir. İkinci ve üçüncü devlet organları ise birlikte yasama gücünü oluşturan Temsilciler Meclisi’nden ve Senato’dan ibarettir. ABD sisteminde Senato’nun dış politikadaki yetkilerinin, Temsilciler Meclisi’ne nazaran daha fazla olduğu söylenebilir. Bu çalışmada; Amerikan dış politika yapımında etkili olan Kongre’nin ve Başkan’ın sözde soykırımın tanınmasına yönelik atmış oldukları adımlar; hukuki bir zemin ve siyasi tarih perspektifi üzerinden değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, Sözde Ermeni Soykırımı, Kongre, Başkan, Lobi.

Abstract

When the foreign policy matters in the USA, there are 3 state organs is to be mentioned. First the executive, which is the the US Presidency, when the USA Constitution is examined the greatest authority is given to the US President in constituting the foreign policy and its execution. The second and the third organs are the ones that constituent the legislative power the Senate and the House of the Representatives. It can be said that in the USA system, the authority of the Senate in the foreign policy affairs is more than the the House of the Representatives. In this paper, the steps that are taken by the President and the Congress about the so-called genocide has been evaluated with the perspective of legal ground and political history.

Keywords: United States of America, So-Called Armenian Genocide, Congress, President, Lobby.

* Makale Geliş Tarihi: 13.12.2019 – Yayına Kabul Tarihi: 18.12.2019

** Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: mehmetisaitdilek@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3841-1975.

*** Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, e-posta: mevlutyuksel@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3478-219X.

Giriş

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin Ermeni meselesinde Türkiye aleyhine taraftar bir bakış açısına sahip olduğu bilinen bir durumdur. Bu durumun temel nedenlerini anlayabilmek için Osmanlı Devleti-ABD ilişkilerine bakmak gerekmektedir. Osmanlı topraklarına eş zamanlı olarak yerleşen Amerikan konsolosları, misyonerleri ve tüccarları özellikle Ermenilerle organik bağ kurmuşlardır. Amerikan kurumlarının ve çıkarlarının Osmanlı coğrafyasında genişlemesine paralel olarak Ermeni meselesi başlığı altında Washington-İstanbul akabinde ise Washington-Ankara arasında bir takım sorunların yaşanması (tabiiyet sorunu, Amerikan okulları sorunu, misyonerlik faaliyetleri, Amerikan basınındaki Türk karşıtlığı, bazı büyükelçiler, konsololar ve misyonerler tarafından Türk aleyhtarı abartılı raporların yazılması, çeteci Ermenilerin faaliyetleri ve ABD'deki Ermeni Varlığı vb.) kaçınılmaz bir hâle gelmiştir.¹

Öte yandan Kıbrıs sorununun gün geçtikçe büyümesi (Johnson Mektubu) ve sözde Ermeni soykırımının 50. yıldönümü (1965) etkinlikleri, Ermeni ve Rum lobilerinin² eyaletler bazında harekete geçmelerine zemin hazırlamıştır. 1965'te ABD'nin beş eyaletinde sözde soykırım hakkında çeşitli birimlerce (Valilik-Temsilciler Meclisi, Belediye) kararlar alınması, Ermeni lobilerinin ve destekçilerinin uzun ve kapsamlı bir yol haritası belirlemelerine neden olmuştur. Amerikan yönetim sistemi içinde Başkan'ın ve Kongre'nin güçlü pozisyonu Ermeni lobilerini bu kademelerle ilişkilerini güçlendirmeye sevk ederek, sözde soykırımın kabulü konusunda birçok teşebbüste bulunmaya sevk etmiştir.³

1 Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Çağrı Erhan, *Türk-Amerikan İlişkilerinin Tarihsel Kökenleri*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara 2001; Semih Bulut, *Atatürk Dönemi Türkiye-ABD İlişkileri (1923-1938)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları Ankara 2010.

2 Lobicilik faaliyetleri diaspora üzerinden yürütülmektedir. En basit anlamıyla diaspora, herhangi bir ulus veya inanç mensuplarının ana yurtları dışında azınlık olarak yaşadıkları yer şeklinde ifade edilmektedir. Kavram hakkında detaylı bilgi için bkz. Ayşenur Kırılmaz-Mehmet Seyfettin Erol, "İran Diasporası'nda Kadın Üzerine Bir Okuma", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(2), Aralık 2018, s. 14-43.

3 Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Şenol Kantarcı, *Amerika Birleşik Devletleri'nde Ermeniler ve Ermeni Lobisi*, Alfa Akademisi, İstanbul 2004.

Ermeni Kararları ve Kongre

ABD’de yasama, yürütme ve yargı üç önemli kuvvet olarak göze çarpmaktadır. Yasama, Amerikan Anayasası’na göre; Senato/Senate (100 Senatör) ve Temsilciler Meclisi’nden/House of Representatives (435 Temsilci) oluşmaktadır. Ermeni lobileri, uzun bir süredir Türkiye karşıtı diğer lobilerden de aldıkları güçle sözde soykırım iddialarını destekleyen metinleri her iki meclisten de geçirerek kongre kararına dönüştürmeye çalışmaktadırlar.⁴ Ermeni lobileri, Temsilciler Meclisi kaynaklı benzer içerik taşıyan Türkiye aleyhtarı iki müşterek karar teklifini ilk olarak 1975 ve 1984 yıllarında adı geçen meclisten geçirmeyi başarmışlardır.⁵ Lakin, Temsilciler Meclisi’nden müşterek karar (joint resolution) mahiyetinde çıkan, bir başka ifadeyle Senato’nun da dolaylı bir şekilde destek verdiği bu tasarılar, ülkenin yasalarına göre kongre kararı anlamına gelmemektedir. ABD Başkanı tarafından onaylanması gereken ve başkanın imzasıyla birlikte yasa hükmü taşıyan “müşterek kararlar” (joint resolutions) yalnızca meclisleri değil, üçüncü kişileri de etkileyebilmektedir. Bir yasa teklifinden neredeyse hiçbir fark taşımayan müşterek kararlar, yasa teklifleri ile eşanlamı olarak da kullanılmaktadır. Müşterek kararlar, Temsilciler Meclisinden kaynaklanıyorsa H. J. Res.; Senato tarafından kaynaklanıyorsa S. J. Res. şeklindeki bir kısaltma ve ardından gelen sıra numarasıyla anılmaktadırlar.⁶ Örneğin; H. J. Res. 148 sayılı müşterek karar teklifi 28 Ocak 1975 günü ABD Temsilciler Meclisi’ne sunulmuştur. 4 Ağustos 1975 günü ise bu teklif metni Temsilciler Meclisi tarafından kabul edilmiştir. Bu metnin içeriğine bakıldığında aşağıdaki iki husus göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki, 24 Nisan’ın “İnsanın İnsana Hunharlık Günü” adı altında kabul edilmiş

4 “ABD’deki Ulusal Hükümetlere, Eyalet Hükümetlerine ve Yerel Yönetimlere Genel Bakış” *U.S. Department of State*, https://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/amerika_hakkinda_abd_yonetim_sekli.pdf

5 “Armenian Genocide Recognition in the United States”, *Armenian National Committee of America*, <https://anca.org/armenian-genocide/recognition/united-states/>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

6 “Karşılaştırmalı Hükümet Sistemleri Başkanlık Sistemi ABD, Arjantin, Azerbaycan, Brezilya ve Nijerya Örnekleri”, *Türkiye Büyük Millet Meclisi*, https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/baskanlik_sistemi.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); *Türkiye Büyük Millet Meclisi*, <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d17/c006/tbmm17006003.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

olmasıdır. İkincisi ise; 24 Nisan başta Ermeni soyundan gelenler olmak üzere bütün soykırım kurbanlarını anma günü kapsamında hatırlatacak şekilde ABD Başkanı'nın açıklama yapması talebidir.⁷ Benzer içerikli H.J. Res 247 sayılı müşterek karar teklifiyse 21 Nisan 1983 günü ABD Temsilciler Meclisi'ne sunulmuştur. 10 Eylül 1984 günü bu metin de ABD Başkanı'nın onayı olmadığından yasa hükmüne dönüşmemiştir.⁸

Yukarıda bahsi geçen teşebbüslerin gerçekleştiği dönemin siyasi konjonktürüne Türk-Amerikan ilişkileri üzerinden bakıldığında; sözde soykırım iddialarının kabulüne yönelik girişimler dışında tarafların birtakım sorunlar nedeniyle de karşı karşıya kaldıkları göze çarpmaktadır. Ermeni lobisi bu kaotik ortamdan istifade edebilmek amacıyla Rum lobisiyle yakın işbirliğine geçtiği gibi sözde soykırımın 60. ve 70.yılı dönümü kapsamında yüksek bir motivasyona da sahip bulunmaktaydı. ABD'nin çoklu bileşenli yapısında Amerikan ulusal çıkarlarını öncelikli gören bir kısım çevreler de Türkiye'yi cezalandırabilmek için Ermeni kartını kullanmayı siyasi bir koz kapsamında değerlendirmekteydiler.⁹ Öte yandan 1975-1985 yılları arasında yaşanan terör dalgası ASALA (Ermenistan'ın Kurtarılması için Ermeni Gizli Ordusu) ve JCAG-ARA (Ermeni Soykırımı için Adalet Komandoları-Ermeni Devrimci Ordusu) adlı iki farklı terör örgütü tarafından yürütülmüştür. ABD'nin California Eyaleti'nde 27 Ocak 1973 günü, Ermeni terör örgütü ASALA, Türkiye'nin Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar'ı ve Konsolos Bahadır Demir'i; JCAG-ARA adlı terör örgütü ise 28 Ocak 1982 günü, Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan'ı, 4 Mayıs 1982 günü ise Boston Fahri Başkonsolosu Orhan Gündüz'ü şehit etmişlerdir. Ermeni lobileri bu terör faaliyetleriyle

7 "H.J.Res.148-Joint resolution to designate April 24, 1975, as National Day of Remembrance of Man's Inhumanity to Man", *Congress.Gov*, <https://www.congress.gov/bill/94th-congress/house-joint-resolution/148/actions>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); https://r26i43wr32r1ccg5d18cllec-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2015/07/HJRes148_1975.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

8 Aynı yer; *Türkiye Büyük Millet Meclisi*, <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d17/c006/tbmm17006003.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

9 Benzer bir şekilde ABD, terör örgütlerini de Türkiye'yi cezalandırmaya yönelik bir vekil aktör olarak kullanmaktadır. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Mehmet Seyfettin Erol-Kadir Ertaç Çelik, "ABD'nin Suriye Politikasında Vekil Aktör Olarak Terör Örgütleri: YPG Örneği", *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), Aralık 2018, s. 14-45.

birlikte sözde soykırım girişimlerini daha da artırarak devam ettirmişlerdir.¹⁰

Bu dönem daha ayrıntılı değerlendirildiğinde; Ankara'nın bir taraftan haşhaş ekimi yasağını kaldırdığı, diğer taraftan da Kıbrıs Barış Harekâtını da gerçekleştirerek adaya barış getirmeyi amaçladığı görülmektedir. Bu hamleler, ABD Kongresi'nin Türkiye'ye yaptığı silah satışlarının ve verdiği askeri kredilerin durdurulması kararına zemin hazırlamıştır. ABD Başkanı Gerald Ford da Türkiye aleyhtarı yaklaşımların gün geçtikçe güçlenmesi üzerine kongre kararını onaylamak zorunda kalmıştır. Böylesi bir ortamda Ankara'nın Ortak Savunma ve İşbirliği Anlaşması'nı tek taraflı olarak feshetmesi, Amerikan yönetimini özellikle askeri üslerin kullanımı konusunda endişeye düşürmüştür. Bu sebeple Washington, Türkiye'ye yönelik ambargo kararını kaldırabilmek için girişimlerde bulunmaya başlarken tarihsel gerçeklerle uyuşmayan Temsilciler Meclisi kararlarının da kongre kararına dönüşme olasılığı ortadan kalkmıştır.¹¹

Günümüz Türk-Amerikan ilişkileri incelendiğinde; taraflar arasında yaşanan belirsizlik sürecinin, kriz dönemine geçtiğini gösteren güçlü işaretler göze çarpmaktadır. Barış Pınarı Harekâtı, S-400 Krizi ve Doğu Akdeniz gibi güncel meselelerin de etkisiyle başta Ermeni lobileri olmak üzere Türkiye karşıtı güçlü bir ittifak blokunun, yasama mekanizması üzerinden Ankara'yı baskı altında tutmaya çalıştığı görülmektedir. Şöyle ki Temsilciler

10 Bilal Şimşir, *Ermeni Meselesi, 1774-2005*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2005, s.376, 385; *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, "Şehit Edilen Diplomatlarımız/Görevlilerimiz ve Aile Bireyleri", http://www.mfa.gov.tr/sehit-edilen-diplomatlarimiz-ve-vatandaslarimiz_tr.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); "Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan'ı 1982 Yılında Katleden Harry (Hampig) M. Sassounian'ın Şartlı Tahliyesi", *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/LOS-ANGELES-BASKONSOLOSU-KEMAL-ARIKAN-I-1982-YILINDA-KATLEDEN-HARRY-HAMPIG-M-SASSOUNIAN-IN-SARTLI-TAHLIYESI-2>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); Zuhâl Demirci, "31 Türk Diplomat ve yakınları Ermeni Terör Örgütlerinin Kurbanı Oldu", *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/31-turk-diplomat-ve-yakinlari-ermeni-teror-orgutlerinin-kurbani-oldu/1622156>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

11 Çağrı Erhan, "1960-1980 Görelî Özerklik", Baskın Oran (der.), *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar: 1919- 1980*, Cilt I, İletişim Yayınevi, İstanbul 2002, s.701-711.

Meclisi Demokrat Vekili Adam Schiff tarafından 8 Nisan 2019 günü Temsilciler Meclisi'ne sunulan karar tasarısı (H.Res.296), 29 Ekim 2009'da 405 "evet" oyuna karşılık, 11 "hayır" oyuyla meclisten geçmiştir. Temsilciler Meclisi Kararı'nın Girişi şu şekildedir: "ABD; Ermeni Soykırımını, yani 1915'ten 1923'e kadar 1,5 milyon Ermeni'nin Osmanlı Devleti tarafından öldürülmesini tanıma ve kınama ile Ermenilere, Rumlara, Asurilere, Keldanilere, Süryanilere, Aramilere, Maronitlere ve diğer Hristiyanlara karşı soykırım kampanyasından kurtulanlara destek sağlama konusunda gurur verici bir tarihe sahiptir." Gerçekle örtüşmeyen "1,5 milyon" rakamını ve 1915-1923 şeklinde genişleyen yıl aralığını atlayıp bu açıklamanın ikinci kısmına odaklanmak gerekmektedir. O vakit görülecektir ki Temsilciler Meclisi bu cümlesiyle "Ermeni Soykırımını" daha geniş bir çerçevede, "Osmanlı Devleti'nde Hristiyanların soykırımı" kapsamında tanımlamaktadır. Bu cümleler, DAES ve Orta Doğu'daki benzer teröristlerin eylemleri karşısında dehşete düşmüş muhafazakâr Hristiyanların desteğini kazanmak amacıyla, son birkaç yıl içinde soykırım tezinin savunucuları tarafından ilgili metinlerin içerisine eklenmiştir.¹²

Esasında söz konusu bu adım, bir karar tasarısı olduğundan "yasa" hükmü taşımamaktadır. ABD Temsilciler Meclisi'nin bu konudaki düşüncelerini göstermekte olup bağlayıcılığı yoktur. Temsilciler Meclisi kararı (House Resolution) olduğu için bu kararın Senato'ya gitmesi ve orada da kabul edilmesi halinde onaylanması için ABD Başkanına gönderilmesi söz konusu değildir. Temsilciler Meclisi İstihbarat Komisyonu Başkanı Demokrat Partili Adam Schiff'in sunduğu tasarının içeriğine bakıldığında; "Temsilciler Meclisi'nin Ermeni Soykırımını resmen tanımayı ve anmayı ABD politikası olarak gördüğü" ifadesi göze çarpmaktadır. Karar tasarısında, "ABD Hükümeti'nin Ermeni Soykırımı ya da herhangi bir soykırımı reddetmesi için yürüteceği girişimler reddedilmektedir". Tasarıda ayrıca "ABD'nin insani yardım çabaları

12 "Gerileyen Amerika: Temsilciler Meclisinin Yüz Karası ve İtibar Kaybı", *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/GERILEYEN-AMERIKA-TEMSILCILER-MECLISININ-YUZ-KARASI-VE-ITIBAR-KAYBI>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); "H.Res.296-Affirming the United States Record on the Armenian Genocide.", *Congress.Gov*, <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-resolution/296/actions>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

dahil, Ermeni Soykırımı gerçeklerini halkın anlaması ve bu konuda eğitilmesi teşvik edilmektedir”.¹³

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ise adı geçen karar tasarısını aynı gün içerisinde reddederek aşağıdaki açıklamayı yapmıştır: “İç politika saikleriyle alınmış olan bu kararın tarihi ve hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Barış Pınarı Harekâtımızı engelleyemeyerek hüsrana uğrayanlar, ülkemizden bu yolla intikam alacaklarını sanıyorlarsa yanılmaktadırlar. Zira bu kararın Türk Hükümeti ve Halkı nezdinde hiçbir geçerliliği ve hükmü bulunmamaktadır. Esasen bu kararın yasal bağlayıcılığı da yoktur. ABD’deki Ermeni lobisi ve Türkiye aleyhtarı çevreleri memnun etmeye yönelik siyasi bir adım olmanın ötesinde bir anlam da taşımamaktadır. Tarihin meclislerin siyasi hissiyatına göre şekillendirilmeye çalışılmasından daha vahim bir yanılğı olamaz. Karar, 1948 tarihli Soykırımın Önlenmesi Sözleşmesi hükümleriyle bağdaşmayacak şekilde soykırım isnadında bulunması hasebiyle ABD hukukuna ve uluslararası hukuka da aykırıdır. Uluslararası hukukta 1915 olaylarını ‘soykırım’ olarak tanımlayan bir karar bulunmamaktadır. Aksine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu konunun meşru bir tartışma konusu olduğunu hükme bağlamıştır. Sözkonusu dönemde vuku bulan gelişmeler, siyasetin değil tarih biliminin alanıdır. Türkiye’nin ‘Ortak Tarih Komisyonu’ kurulması yönünde 2005 yılında yapmış olduğu önerinin Ermenistan tarafından reddedildiği hatırlanmalıdır. Uluslararası ve bölgesel güvenlik bakımından fevkalade hassas bir dönemde alınan, Türkiye ve ABD ilişkilerini zora sokmaya yönelik bu kararın ABD’nin ulusal çıkarlarına verdiği ve vereceği zararların takdiri Amerikalı siyasetçi ve yöneticiler ile ABD halkınındır. Öte yandan, ABD Yönetimi’nin 1915 olayları konusundaki tutumunda bir değişiklik olmaması da not edilmiştir. Şüphesiz bu karar ABD Temsilciler Meclisi’nin saygınlığına gölge düşürdüğü gibi, Türkiye kamuoyundaki ABD algısına da olumsuz yansiyacaktır. Türkiye ve ABD arasındaki müttefiklik bağının ve dostane ilişkilerin devamına destek veren

---

13 Aynı yer.; Oğuz Çelikkol, “ABD ve Ermeni Soykırım İddiaları”, *Hürriyet Gazetesi*, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/oguz-celikkol/abd-ve-ermeni-soykirim-iddialari-41366715>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); “ABD Temsilciler Meclisi Ermeni Tasarısını Kabul Etti”, *Amerika’nın Sesi*, <https://www.amerikaninsesi.com/a/abd-temsilciler-meclisi-ermeni-tasarisini-kabul-etti/5144512.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

Amerikalı dostlarımızın bu vahim hatayı sorgulayacaklarına ve sorumlularının ABD halkının vicdanında yargılanacağına inanıyoruz”.¹⁴

Öte yandan Demokrat Senatör Bob Menendez’in ve Cumhuriyetçi Senatör Ted Cruz’un hazırladığı “Ermeni Soykırımının resmen tanınmasını” öngören benzer içerikli bir başka karar tasarısı (S.Res.150) 9 Nisan 2019 günü Senato’ya sunulmuştur. Senato bazında bakıldığında; ABD Senatosunda yapılacak karar tasarısı oylamalarında herhangi bir senatör, karşı görüş bildirerek oylamayı engelleyebilme hakkına sahiptir. Karar tasarısını hazırlayan Demokrat Senatör Bob Menendez, “Ermeni Soykırımının resmen tanınmasını” öngören karar tasarısının Genel Kurul’da oylanmasını ısrarla talep etmiştir. Adı geçen karar tasarısının oylanması, Beyaz Saray’ın isteği üzerine üç kez engellenmiştir. Cumhuriyetçi Senatörler Lindsey Graham, David Perdue ve son olarak Kevin Cramer; ABD Başkanı Trump’ın isteği doğrultusunda oylamayı engelleme hakkını kullanmışlardır. Ancak 12 Aralık 2019 günü, Türkiye konusunda sert tavırlarıyla bilinen Demokrat Senatör Bob Menendez, Ermeni tasarısının Senato’da oybirliğiyle kabul edildiğini, sosyal medya hesabından duyurmuştur. Senato’daki oturumda konuşan Senatör Menendez, kabul edilen tasarı için “Senato’nun bu tasarımı kabul ederek tarihin doğru tarafında durması uygundur” ifadelerini kullanmıştır.¹⁵

14 “No: 315, 29 Ekim 2019, ‘Ermeni Soykırımı Konusunda ABD’nin Tutumunu Teyit’ (Affirming the United States Record on the Armenian Genocide) Başlıklı Kararın (H-Res-296) ABD Temsilciler Meclisi Tarafından Kabulü Hk.”, *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, http://www.mfa.gov.tr/no_315_ermeni-soykirimi-konusunda-abd-nin-tutumunu-teyit-baslikli-karar-hk.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

15 “S.Res.150 - A Resolution Expressing the Sense of the Senate That it is the Policy of the United States to Commemorate the Armenian Genocide through Official Recognition and Remembrance”, *Congress.Gov*, <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-resolution/150/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22genocide%22%5D%7D&r=5&s=5>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); “‘Ermeni Soykırımı Tasarısı’ ABD Senatosu’nda Üçüncü Kez Engellendi”, *Independent Türkçe*, <https://www.independentturkish.com/node/100241/haber/%E2%80%9Cermeni-soyk%C4%B1r%C4%B1m%C4%B1-tasar%C4%B1s%C4%B1%E2%80%9D-abd-senatosu%E2%80%99nda-%C3%BC%C3%A7%C3%BCnc%C3%BC-kez-engellendi>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

Senato tarafından kabul edilen kararın “karar tasarısı” olmasından ötürü onay için Başkan’ın önüne gitmesi gerekmemektedir. Dolayısıyla da bu aşamada herhangi bir siyasi veya hukuki bağlayıcılığı da bulunmamaktadır. Bu karar da sözde soykırım iddiaları hakkında sadece ABD Senatosu’nun görüşlerini yansıtmış olacaktır. Ancak her iki meclisin de karar tasarısı üzerinden sözde soykırım hakkında ilk defa olumlu görüş taşıdıklarını ilan etmeleri Ermeni lobileri için ileri bir adım şeklinde kabul edilebilir. Çünkü bu adımla sözde soykırım iftirasını atan ülke sayısı 32’ye yükselmiştir. Türk-Amerikan ilişkilerinin zorlu bir süreçten geçtiği bir ortamda, Başkan Trump’ın azil meselesi ve yaklaşan Amerikan seçimleri, Türkiye karşıtı bloku yeni bir adım atmaya yönlendirmesi muhtemeldir. Bir başka ifadeyle Kongre’ye sözde soykırım ile ilgili karar tasarısının içeriğine benzer bir şekilde bu kez yasa tasarısı sunma olasılığı söz konusu olabilir. Her iki meclisin yasa tasarısı vermesi durumunda, Başkan ve yönetimi bu konuda daha da çok baskılanmaya maruz kalacaktır.¹⁶

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, ABD Senatosunun almış olduğu karar hakkında ise aşağıdaki açıklamayı yapmıştır: “ABD Senatosu’nun 1915 olaylarıyla ilgili 12 Aralık 2019 tarihli kararı, her türlü tarih bilincinden ve hukuki temelden yoksundur. Bağlayıcılığı ve geçerliliği bulunmamaktadır. Senato’nun bu kararı, tarihin nasıl siyasileştirilebileceğinin utanç verici örneklerinden biridir. Ancak tarihi, siyasi amaçları için kullananlar gerçekleri gözardı ederek hedeflerine asla ulaşamayacaklardır. Bu karar, aynı zamanda Türkiye-ABD ilişkilerinin geliştirilmesi yönündeki çabaları da sekteye uğratmayı hedefleyen tahripkar bir teşebbüstür. Türkiye’nin bölgesindeki hayati çıkarlarını korumak için verdiği mücadele, bu tür haksız ve izansız kararlardan etkilenmeden kararlılıkla devam ettirilecektir”.¹⁷

---

16 Menekşe Tokyay, “ABD Temsilciler Meclisi’nin Kararının Ardından Türkiye’yi Ne Bekliyor?”, *Euronews Türkçe*, <https://tr.euronews.com/2019/10/30/abd-temsilciler-meclisi-karar-n-n-ard-ndan-turkiye-yi-ne-bekliyor>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); *U.S. Department of State*, https://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/amerika_hakkinda_abd_yonetim_sekli.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

17 “No: 362, 12 Aralık 2019, ABD Senatosu Tarafından Kabul Edilen Karar (S. Res. 150) Hk.”, *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, http://www.mfa.gov.tr/no_362_-abd-senatosu-tarafından-kabul-edilen-karar-hk.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

ABD Başkanları ve Ermeni Kararları

Dış politika devreye girdiğinde ABD’de en az üç ayrı devlet organından söz edebilmek mümkündür. Bunlardan ilki yürütme, yani ABD Başkanlık makamıdır. ABD Anayasası incelendiğinde; dış politikanın oluşturulmasında ve yürütülmesinde en büyük yetkinin ABD Başkanına verildiği görülmektedir. Başkan kararlarını alırken, bir zorunluluk olmamakla birlikte, Dışişleri, Savunma, Hazine Bakanlarıyla ve Ulusal Güvenlik Danışmanı ile istişare edebilmektedir.¹⁸ Ancak bakanlarının ve danışmanlarının görüşü ne olursa olsun, son kararı kendisinin verme yetkisi vardır. İkinci ve üçüncü devlet organları ise yasama gücünü birlikte oluşturan Temsilciler Meclisi’nden ve Senato’dan ibarettir. ABD sisteminde Senato’nun dış politikadaki yetkilerinin, Temsilciler Meclisi’ne nazaran daha fazla olduğu söylenebilir. Mesela ABD Başkanının imzaladığı uluslararası antlaşmaları üçte iki çoğunlukla onaylama yetkisi Senato’dadır. Keza Başkan’ın aday gösterdiği büyükelçiler ve fevkalade yetkili temsilciler de Senato’nun onayı olmadan görevlerine başlayamazlar. Temsilciler Meclisi ise bütçe yapma yetkisine sahip olduğundan, bu işlevi üzerinden dış politika ve savunma politikasına müdahale etme yetkisine sahiptir. Dış yardımlar, dış askerî malzeme satışı, savunma harcamaları gibi konularda öncelikli söz söyleme hakkı Temsilciler Meclisi’ndedir.¹⁹

Yukarıda bahsedildiği üzere, Temsilciler Meclisi’nde kabul edilmiş 1975 ve 1984 tarihli müşterek kararlarda, 24 Nisan’ı başta sözde soykırıma uğradıkları iddia edilen Ermeni soyundan gelenler olmak üzere bütün soykırım kurbanlarını anma günü kapsamında hatırlatacak bir şekilde ABD Başkanı’ndan açıklama yapması talep edilmişti. Ancak bu müşterek kararların tavsiye niteliğinde olduğu daha önce de belirtilmişti. Dolayısıyla buradan hareketle ABD Başkanları, her 24 Nisan’da açıklama yapma zorunluluğuna sahip değillerdi. Örneğin; 16 Mayıs 1978 günü Beyaz Saray’da Ermeni kökenli Amerikan vatandaşları için verilen bir resepsiyonda söz

18 Kadir Ertaç Çelik-Mehmet Seyfettin Erol, "Aralık 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi Bağlamında ABD’nin Karadeniz Politikası ve Türkiye", *Karadeniz Araştırmaları*, XV(60), 2018, s. 108-109.

19 Çağrı Erhan, "ABD Kongresi", *Türkiye Gazetesi*, <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-cagri-erhan/610568.aspx>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

alan dönemin ABD Başkanı Jimmy Carter, “1916 yılına kadar olan sürecin bütün Ermeni halkını ortadan kaldırmak için organize bir çaba” olduğunu iddia etmiştir. ABD Başkanı Ronald Reagan ise 22 Nisan 1981 günü “Holokost Anma Günü” nedeniyle yaptığı bir açıklamada, “öncesinde gerçekleşen Ermeni soykırımı ve sonrasında gelen Kamboçya soykırımı gibi Holokost’tan alınan dersler asla unutulmamalıdır” şeklinde bir açıklama yaparak sözde soykırım kelimesini kullanan ilk ABD Başkanı olmuştur. ABD Başkanı George H.W. Bush da (Baba Bush) başkanlığı esnasında 1915 yılı olaylarına ilişkin sadece bir açıklama yayımlamıştır. Sözde soykırımın 75. yıl anısına 20 Nisan 1990 günü yaptığı açıklamada Baba Bush, “Ermenilerin birçok trajediyle karşı karşıya kalmış olduğunu” ifade ederek, “1988 yılında Ermenistan’da büyük yıkıma neden olan Spitak depremine” atıf yapmıştır. Ermenilerin “1915-1923 yılları arasında Osmanlı Devleti idaresi altında acılar çektiğini” iddia eden Bush, “1 milyondan fazla Ermeni’nin kurban olduğu katliamları” andığını belirtme gereği duymuştur. ABD’de Bill Clinton’ın başkanlığa seçilmesiyle birlikte her yıl 1915 olayları hakkında açıklama yayımlama geleneği (1994-2019) başlamıştır. Başkanlığı döneminde bu konuda yedi kez açıklama yayımlayan Clinton, açıklamalarında “1915 olaylarını içinde buldukları yüzyılın en kederli dönemlerinden biri» olarak tarif ederken, son açıklamasında, “Osmanlı Devleti’nin yıkılmadan önceki son yıllarında yaklaşık 1,5 milyon Ermeni’nin sürgüne ve katliama uğradığını” ileri sürmüştür. ABD Başkanı George W. Bush da (Oğul Bush) selefi Clinton gibi 1915 yılı olaylarına gerçek dışı iddialar/suçlamalar üzerinden açıklama yapmayı gelenek haline getirmiştir.²⁰

Dönemin ABD Başkanı Barack Obama, önceki başkanların geleneğini Nisan ayı içinde yaptığı açıklamalarla sürdürürken 1915 yılı olayları hakkında Ermenice ‘Büyük Felaket’ anlamına

---

20 “U.S. Presidential Statements”, *Armenian National Institute*, https://www.armenian-genocide.org/current_category.4/affirmation_list.html, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); “Başkan Ronald Reagan 1981’de ‘Soykırım’ Dedi”, *Hürriyet Gazetesi*, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/baskan-ronald-reagan-1981de-soykirim-dedi-14519129>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019); “ABD Başkanlarının 24 Nisan Açıklamaları”, *Dünya Bülteni*, <https://www.dunyabulteni.net/amerika/abd-baskanlarinin-24-nisan-aciklamalari-h328041.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

gelen 'Meds Yeghern' ifadesini ilk defa kullanan başkan olarak kayda geçmiştir.²¹ Donald Trump, ABD Başkanı seçilmeden önce, Obama'nın ve Hillary Clinton'un stratejik dış politika vizyonunu "tam ve eksiksiz bir felaket" şeklinde tanımlamıştı. Gerçekten de Cumhuriyetçiler iktidara geldikten sonra birçok dış politika konusunu yeniden ele alarak Obama dönemi dış politikasını kendi düşünceleri doğrultusunda yeniden güncelleme stratejisi izlemişlerdir. Lakin Trump'ın 24 Nisan açıklamalarına bakıldığında; Obama dönemine ait anahtar kelimelerden (Meds Yeghern) faydalandığı bir başka ifadeyle bu konuda statükocu davrandığı gözlemlenmektedir.²²

Trump, 24 Nisan 2019 günlü açıklamasında, "Bugün Büyük Felaketi anıyoruz ve XX. yüzyılın en kötü toplu katliamlarından birinde acı çekenleri onurlandırıyoruz. 1915'ten başlayarak 1,5 milyon Ermeni, Osmanlı Devleti'nin son yıllarında sınır dışı edildi, katledildi ya da ölüme zorlandı. Bu anma gününde Amerika'daki ve dünya genelindeki Ermeni toplumuna hayatlarını kaybedenlerin yasını tutmada katılıyoruz. Geçmiş trajedileri yeniden tekrarlamamak için bunlardan ders alma sözü veriyoruz. Ermeniler ve Türkler'in acı tarihlerini kabul etme ve bununla hesaplaşma yolundaki çabalarından memnuniyet duyuyoruz. Büyük Felaket sırasında kaybedilen hayatları hatırlamada Ermeni halkının yanında duruyoruz ve daha barışçıl bir dünyaya olan bağlılığımızı yeniden vurguluyoruz" ifadelerine yer vermiştir.²³

ABD Başkanı Donald Trump'ın bu açıklamasına Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın aynı günlü cevabı ise şu şekilde olmuştur: "ABD Başkanı Trump'ın 1915 olaylarına ilişkin 24 Nisan 2019 tarihli açıklamasını reddediyoruz. Ermenilerin kurguladıkları subjektif anlatıyı temel alan bu açıklamanın hiçbir değeri yoktur. Tarihin iç siyasi mülahazalarla çarpıtılması asla kabul edilemez. Aynı dönemde Ermeni isyancılarca katledilen

---

21 *Armenian National Institute, a.g.m.*

22 *New York Times*, <https://www.nytimes.com/2016/04/28/us/politics/transcript-trump-foreign-policy.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

23 "Trump 24 Nisan İçin Büyük Felaket Dedi", *Amerika'nın Sesi*, <https://www.amerikaninsesi.com/a/trump-24-nisan-yine-buyuk-felaket-dedi/4889310.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

500 binden fazla Müslümanın acılarını bir kez daha hatırlatarak Başkan Trump'ı adil olmaya davet ediyoruz. Türkiye, 104 yıl önce yaşanan olayların her yönüyle anlaşılması için Ortak Tarih Komisyonu kurulması önerisinin arkasındadır. 1915 olaylarındaki sorumluluklarını unutturmak isteyen radikal Ermeniler ise bu öneriye olumlu yaklaşma cesaretini gösterememektedirler. Bu vesileyle, Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecinde hayatını kaybeden Müslüman, Hristiyan ve Yahudi tüm sivil Osmanlı milletlerini saygıyla anıyoruz".²⁴

Siyasi tarih perspektifinden bakıldığında; ABD-Türkiye ilişkileri güçlü olduğunda Başkan'ın ve yönetiminin sözde soykırım konusunda ciddi sorumluluklar yüklendiği; ilişkiler gerildiğinde ise bu meseleyi tarihi bir meseleden, siyasi bir meseleye dönüştürebildikleri göze çarpmaktadır. ABD Başkanlarının Ermeni meselesi üzerine yapmış oldukları açıklamaların içerik analizi yapıldığında ise; özellikle Türkiye'nin kırmızı çizgisi konumundaki 'soykırım' kelimesini Ronald Reagan haricinde kullanmadıkları ancak Ermeni lobilerinin taleplerini kısmen de olsa karşılayabilecek şekilde birtakım gerçek dışı suçlamalara yer verdikleri görülmektedir.²⁵

Tartışmalı bir konuda radikal çevrelerin girişimleriyle Türkiye aleyhine kararlar alınması, Amerikan dış politikasında indirgemeci yaklaşımın güç kazandığına işaret etmektedir. Yani Türk-Amerikan ilişkileri, özellikle bu gibi hassas konular nedeniyle kompartmantalist anlayışla sadece bir alanda değil diğer tüm alanlarda da kriz olasılığıyla karşılaşma potansiyeline sahiptir. ABD Başkanının karar alma mekanizmasındaki etkisi, kendi partisindeki senatörleri yönlendirebilmesi, veto hakkına sahip olması gibi hususlardan ötürü büyüktür. Bu sebeple Ermeni meselesinde yürütmenin bir başka ifadeyle Başkan'ın statükocu davranma seçeneğini kullanması kuvvetle muhtemeldir. Ancak ABD Başkanı Trump hakkında yürütülen azil süreci, seçimlerin yaklaşması, Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğun Demokratlarda oluşu (total ördek), ve Türkiye aleyhtarı muhalif blokun yaptırım içeren yasa

---

24 Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, a.g.m.

25 Oğuzhan Çelikkol, "Ermeni "Soykırım" İddiaları, Amerikan Kongresi ve Türkiye", Bilge Strateji, 7(13), Güz 2015, s.17-30.

tasarıları üzerinden Ankara'yı sıkıştırmaya/cezalandırmaya çalışması her iki müttefik devlet için mevcut tablonun daha da zor sürdürülmesine neden olmaktadır.²⁶

Son dönem ABD Başkanlarının seçim kampanyaları kapsamındaki konuşmalarına bakıldığında; seçildikleri takdirde "soykırımı" kabul edeceklerine dair birtakım beyanatlarda buldukları görülmektedir. Lakin bu yaklaşımların temelinde popülizmin, menfaatlerin, İslamofobinin ve lobilerin ısrarlı tutumlarının etkili olduğu bir gerçektir. Bilindiği üzere Amerikan seçim sistemine bakıldığında; "kazanan hepsini alır" kuralı her bir eyalette kullanılacak oyun önemini artırmaktadır. Bu duruma ilaveten seçmenlerdeki apolitik tavır, seçime katılım oranlarını beklenen seviyenin altına çekmektedir. Dolayısıyla seçimlere ideolojik ve organize bir şekilde hazırlanan grupların oy rengi, siyasetçiler için önem arz etmektedir.²⁷

Son yaşananlar ışığında Ermeni lobilerinin, her iki meclisten çıkan karar tasarılarından sonra Başkan'ın "soykırım" kelimesini kullanmasına odaklanacakları kuvvetle muhtemeldir. Böylece karar tasarılarının, yasa tasarılarına dönüşmesinin önünde en büyük engel olarak gördükleri Başkan vetosunu geçmeyi planlamaktadırlar. Ermeni lobilerinin sözde soykırımı ait karar tasarılarının içeriğine benzer bir şekilde Kongre'de yasa tasarılarının kabulü için girişimlerde bulunma ihtimali ise bir başka olumsuz senaryo şeklinde gündeme gelebilir. Bu durum gerçekleştiği takdirde, Başkan'ın onayına ihtiyaç duyulacağı için yürütme üzerindeki Ermeni lobilerinin ve destekçilerinin baskısı daha da artacaktır. Ermeni lobileri, yasamanın ve yürütmenin sözde soykırım konusunda ortak bir yasaya onay vermesi durumunda ise Amerikan mahkemelerinde Türkiye aleyhine tazminat içerikli yeni davalar açma/açtırma stratejisini benimsemesi söz konusu olabilir.²⁸

26 Erhan, a.g.m.

27 New York Times, a.g.m.

28 Tuğrul Çam, "ABD'li Ermenilerin Türkiye'den Tazminat ve Toprak Hayalleri Suya Düştü", Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdli-ermenilerin-turkiyeden-tazminat-ve-toprak-hayalleri-suya-dustu/1564329>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

Son olarak ABD'deki Ermeni lobileri, 1965 yılından beri 50 eyaletteki dört önemli birimin (Valilik-Eyalet Senatosu-Eyalet Temsilciler Meclisi-Belediye) sözde Ermeni soykırımı tanınması için yoğun çalışmalarında bulunmaya devam etmektedirler. Sözde soykırım konusunda herhangi bir karar almayan tek eyalet Mississippi'dir. Bazı eyaletlerde, Valilik, Eyalet Senatosu, Eyalet Temsilciler Meclisi ve Belediye; Ermeni tezi lehine kararlar almışken; kimi eyaletlerde ise sadece bir birim üzerinden örneğin Vali'nin açıklaması üzerinden eyaletin sözde soykırımı kabul ettiği görülmektedir. Eyaletlerde dört farklı birim üzerinden alınmış olan kararlara bakıldığında; büyük bir kısmının içeriğinin tarihi gerçeklerle örtüşmeyen iddialarla dolu olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Bu durum ise karar metinlerinin Ermeni lobilerince hazırlandığı kanaatini uyandırmaktadır. Ermeni lobilerinin güçlü olduğu bazı eyaletler de ise Dağlık Karabağ, müfredat ve tazminat adı altında bazı radikal kararlara imza atıldığı dikkatlerden kaçmamaktadır. Bu durum eyaletler üzerinden Başkan'a ve Kongre'ye Türkiye ve Azerbaycan aleyhine daha tarafgir adımlar atmaları için bir zemin hazırlanmasından ibarettir.²⁹

---

29 *Armenian National Committee of America, a.g.m.*

Kaynakça

“Ermeni Soykırımı Tasarısı” ABD Senatosu’nda Üçüncü Kez Engellendi”, *Independent Türkçe*, <https://www.independentturkish.com/node/100241/haber/%E2%80%9Cermen-i-soyk%C4%B1r%C4%B1m%C4%B1-tasar%C4%B1s%C4%B1%E2%80%9D-abd-senatosu%E2%80%99nda-%C3%BC%C3%A7%C3%BCnc%C3%BC-kez-engellendi>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“ABD Başkanlarının 24 Nisan Açıklamaları”, *Dünya Bülteni*, <https://www.dunyabulteni.net/amerika/abd-baskanlarinin-24-nisan-aciklamalari-h328041.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“ABD Temsilciler Meclisi Ermeni Tasarısını Kabul Etti”, *Amerika’nın Sesi*, <https://www.amerikaninsesi.com/a/abd-temsilciler-mec-lisi-ermen-i-tasarisini-kabul-etti/5144512.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“ABD’deki Ulusal Hükümetlere, Eyalet Hükümetlerine ve Yerel Yönetimlere Genel Bakış” *U.S. Department of State*, https://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/amerika_hakkinda_abd_yonetim_sekli.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“Armenian Genocide Recognition in the United States”, *Armenian National Committee of America*, <https://anca.org/armenian-genocide/recognition/united-states/>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“Başkan Ronald Reagan 1981’de ‘Soykırım’ Dedi”, *Hürriyet Gazetesi*, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/baskan-ronald-reagan-1981de-soykirim-dedi-14519129>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“Gerileyen Amerika: Temsilciler Meclisinin Yüz Karası ve İtibar Kaybı”, *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/GERILEYEN-AMERIKA-TEMSILCILER-MECLISININ-YUZ-KARASI-VE-ITIBAR-KAYBI>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“H.J.Res.148” *In the House of Representatives*, https://r26i43wr-32r1ccg5d18cllec-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2015/07/HJRes148_1975.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“H.J.Res.148-Joint Resolution to Designate April 24, 1975, as National Day of Remembrance of Man’s Inhumanity to Man”, *Congress.Gov*, <https://www.congress.gov/bill/94th-congress/house-joint-resolution/148/actions>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019)

“H.Res.296-Affirming the United States Record on the Armenian Genocide.”, *Congress.Gov*, <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-resolution/296/actions>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“Karşılaştırmalı Hükümet Sistemleri Başkanlık Sistemi ABD, Arjantin, Azerbaycan, Brezilya ve Nijerya Örnekleri”, *Türkiye Büyük Millet Meclisi*, https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/baskanlik_sistemi.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019)

“Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan’ı 1982 Yılında Katleden Harry (Hampig) M. Sassounian’ın Şartlı Tahliyesi”, *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/LOS-ANGELES-BAS-KONSOLOSU-KEMAL-ARIKAN-I-1982-YILINDA-KATLEDEN-HARRY-HAMPIG-M-SASSOUNIAN-IN-SARTLI-TAHLIYESI-2>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019)

“No: 315, 29 Ekim 2019, ‘Ermeni Soykırımı Konusunda ABD’nin Tutumunu Teyit’ (Affirming the United States Record on the Armenian Genocide) Başlıklı Kararın (H-Res-296) ABD Temsilciler Meclisi Tarafından Kabulü Hk.”, *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, http://www.mfa.gov.tr/no_315_-ermeni-soykirimi-konusunda-abd-nin-tutumunu-teyit-baslikli-karar-hk.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“No: 362, 12 Aralık 2019, ABD Senatosu Tarafından Kabul Edilen Karar (S. Res. 150) Hk.”, *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, http://www.mfa.gov.tr/no_362_-abd-senatosu-terafindan-kabul-edilen-karar-hk.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“S.Res.150 - A Resolution Expressing the Sense of the Senate That it is the Policy of the United States to Commemorate the Armenian Genocide through Official Recognition and Remembrance”, *Congress.Gov*, <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-resolution/150/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22genocide%22%5D%7D&r=5&s=5>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019)

“Şehit Edilen Diplomatlarımız/Görevlilerimiz ve Aile Bireyleri”, *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, http://www.mfa.gov.tr/sehit-edilen-diplomatlarimiz-ve-vatandaslarimiz_tr.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“Trump 24 Nisan İçin Büyük Felaket Dedi”, *Amerika'nın Sesi*, <https://www.amerikaninsesi.com/a/trump-24-nisan-yine-buyuk-felaket-dedi/4889310.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

“U.S. Presidential Statements”, *Armenian National Institute*, https://www.armenian-genocide.org/current_category.4/affirmation_list.html, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

BULUT, Semih, *Atatürk Dönemi Türkiye-ABD İlişkileri (1923-1938)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2010.

ÇAM, Tuğrul, “ABD’li Ermenilerin Türkiye’den Tazminat ve Toprak Hayalleri Suya Düştü”, *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdli-ermenilerin-turkiyeden-tazminat-ve-toprak-hayalleri-suya-dustu/1564329>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

ÇELİK, Kadir Ertaç-Mehmet Seyfettin Erol, “Aralık 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi Bağlamında ABD’nin Karadeniz Politikası ve Türkiye”, *Karadeniz Araştırmaları*, XV(60), 2018, s. 100-123.

ÇELİKKOL, Oğuz, “ABD ve Ermeni Soykırım İddiaları”, *Hürriyet Gazetesi*, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/oguz-celik-kol/abd-ve-ermeni-soykirim-iddialari-41366715>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

ÇELİKKOL, Oğuzhan, “Ermeni ‘Soykırım’ İddiaları, Amerikan Kongresi ve Türkiye”, *Bilge Strateji*, 7(13), Güz 2015, s.17-30.

DEMİRCİ, Zuhale, “31 Türk Diplomat ve yakınları Ermeni Terör Örgütlerinin Kurbanı Oldu”, *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/31-turk-diplomat-ve-yakinlari-ermeni-teror-orgutlerinin-kurbani-oldu/1622156>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

ERHAN, Çağrı, “1960-1980 Görelî Özerklik”, Baskın Oran (der.), *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar: 1919- 1980*, Cilt I, İletişim Yayınevi, İstanbul 2002.

ERHAN, Çağrı, "ABD Kongresi", *Türkiye Gazetesi*, <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-cagri-erhan/610568.aspx>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

ERHAN, Çağrı, *Türk-Amerikan İlişkilerinin Tarihsel Kökenleri*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara 2001.

EROL, Mehmet Seyfettin-Kadir Ertaç Çelik, "ABD'nin Suriye Politikasında Vekil Aktör Olarak Terör Örgütleri: YPG Örneği", *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), Aralık 2018, s. 14-45.

KANTARCI, şenol, *Amerika Birleşik Devletleri'nde Ermeniler ve Ermeni Lobisi*, Alfa Akademi, İstanbul 2004.

New York Times, <https://www.nytimes.com/2016/04/28/us/politics/transcript-trump-foreign-policy.html>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

KIRILMAZ, Ayşenur-Mehmet Seyfettin Erol, "İran Diasporası'nda Kadın Üzerine Bir Okuma", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(2), Aralık 2018, s. 14-43.

şİMşİR, Bilal, *Ermeni Meselesi, 1774-2005*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2005.

TOKYAY, Menekşe, "ABD Temsilciler Meclisi'nin Kararının Ardından Türkiye'yi Ne Bekliyor?", *Euronews Türkçe*, <https://tr.euronews.com/2019/10/30/abd-temsilciler-meclisi-karar-n-n-ard-ndan-turkiye-yi-n-bekliyor>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

Türkiye Büyük Millet Meclisi, <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d17/c006/tbmm17006003.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

U.S. Department of State, https://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/amerika_hakkinda_abd_yonetim_sekli.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

Structured Abstract

Today it is known that the USA is biased on the Armenian Question. To understand the main reasons of this bias the relations between the USA and the Ottoman Empire should be looked at. The consuls, missionaries and the merchants who settled in the Ottoman lands simultaneously had organic links particularly with the Armenians.

Parallel with the expansion of American institutions and interest in the Ottoman lands, under the title of the Armenian Question, Washington-Istanbul and then Washington-Ankara relations had some inevitable problems.

As part of the 50th anniversary of the so-called Armenian Genocide (1965), the Armenian lobbies started some activities in the states of America. In 1965, 5 states in America some resolutions have been taken about the so-called genocide by some departments (Office of governor, house of representatives, municipality) made the Armenians lobbies and supporters prepare long and detailed road maps.

Armenian lobbies has managed to pass 2 joint resolutions in 1975 and 1984 from the House of Representatives. But the joint resolution have been passed by the House of Representatives, in other words the Senate has joined to this text indirectly does not mean that it is a Congress resolution. The joint resolutions that must be approved by the US President and became law by the sign of the President may affect not only the houses but also the third parties.

The joint resolutions that have no difference than the law proposal is synonymous with the legislative proposals. The joint resolutions have been talked as H.J. Res. if comes from the House of the Representatives, and talked as S.J. Res if comes from the Senate and a sequence. H.J. Res.148 numbered joint resolution has been proposed in 28th of January 1975 to the US House of Representatives and approved in 4th of July 1975. Similar content H.J. Res 247 numbered joint resolution has been proposed in

21st of April 1983 to the US House of Representatives and failed to be a law due to the lack of approval of the President in 10th of September 1984.

If the Turkish-American relations are examined periodically apart from the so-called genocide assertions, parties have encountered some problems (unbanning the opium ban, Cyprus Peace Operation, weapon embargo etc.). To benefit from this chaotic environment the Armenian lobby had close relations with the Greek lobby and had strong motivations within the 60-70 years of the so-called genocide. In the multi-component structure of the USA, the ones who see the US national interest more important, have been evaluated the Armenian card as a trump to punish Turkey.

In this environment, the agreement of common defence and cooperation's abrogation unilaterally by Ankara has worried the US administrative about the military bases. Due to this, Washington has started to unban the embargo and the probability of the resolution of the House of Representatives which does not fit the reality has never been a Congress resolution.

Today's US-Turkey relations that have some uncertainties turned into a crisis period; there are some strong signs about it. With the effects of the contemporary issues like Operation Peace Spring, S-400 crisis, East Mediterranean the Armenian lobbies first, a strong alliance tries to suppress Ankara with the legislative mechanism. That is the draft house of resolutions proposed by the House of Representative Democrat Deputy Adam Schiff (H.Res 296) in 8th of April 2019, has passed in 29th of October 2009 with 405 yes to 11 no.

Indeed this step, is not a "law" due to the fact that it is draft of house of resolutions. It has no binding but showing the US House of Representatives opinion on the issue. Since it is a house resolution, it is not possible to be sent to the Senate and if approved to be sent to the President for approval.

In addition, Democrat Senator Bob Menendez and Republican Senator Red Cruz's draft senate resolution (S.Res 150) that predicts to be "recognised the Armenian Genocide officially" has been proposed in 9th of April 2019 to the Senate. The developments in the Senate shows that in the draft joint voting, any senator has right to prevent the voting by counter view. The voting of this draft senate resolution's approval has been prevented by the White House thrice. The Republican Senator Lindsey Graham, David Perdue and Kevin Kramer have used the right to prevent with the demand of President Trump. But in 12th of December 2019 the Democrat Senator Bob Menendez who is known for the harsh attitudes towards Turkey has announced the approval of the Armenian Project in the Senate unanimously via the social media.

Since the "resolution" approved by the Senate is a senate resolution does not need to go to the President, it has no binding. This resolution reflects the opinion of the US Senate in this issue. But both assemblies have declared positive opinion about the so-called genocide by the resolutions, it can be thought as a forward step for the Armenian lobbies. In the environment where Turkish-American relations have passed through a rocky road, dismissing the President Trump and upcoming elections can be direct the anti-Turkey bloc to take a new step. In other words. The probabilities of resolution that has similar content to the draft resolution about the so-called genocide to the Congress can be brought to the agenda.

The joint resolutions of 1975 and 1984, it has been demanded from the US President to made a declaration to remember the genocide victims coming from Armenian lineage starting from April 24. But these resolutions has a quality of recommendation and lack of the approval of the US Presidents it has not become a law. Hence the presidents of the US need not to make declarations on April 24. After the presidency of Bill Clinton, the announcement tradition about the 1915 events has started (1994-2019).

President Barack Obama has continued to the tradition of the previous presidents he used firstly 'Meds Yeghern' meaning 'Great Disaster' about the 1915 events and it has been recorded. Donald

Trump has defined the strategical foreign policy vision of Obama and Hilary Clinton as “a full and complete disaster”. Truly after the Republicans have come to the power, they took the foreign policy affairs and updated the foreign policy in accordance with their ideas. But if the April 24 announcement is examined it has been seen that the status quoist attitude has been followed and benefited from the Obama era key words (Meds Yeghern).

From the political history perspective, the President and his administrative have great responsibilities about the so-called genocide when the US-Turkey relations are strong and when the relations are in tension it can be seen that this historical issue can be turned into a political issue. When the content analysis of the announcement of the US presidents about the Armenian Question is done, all presidents but Reagan have not used the Word “genocide”, redline of Turkey, but some unreal accusations are included by part to meet the demands of the Armenian lobbies.

With the attempts of the radical circles on a debatable issue, approval of the resolutions against Turkey has showed that the reductionist approach gained power in the US foreign policy. Namely, Turkey-US relations have a potential to gain a crisis status due to the compertmantalist understandings on these delicate issues. The effects of the US President in decision making mechanism, the ability to orient the senators in his party and dismissal process of President Trump, upcoming elections, majority of the House of the Representations consist of the Democrats (lame duck), the collision of the interest in the foreign policy and the sanctions against Turkey by the opposing bloc to supress/punish Ankara have caused the continuation of the present situation harder.